

Tadbir Urus Islam di Darul Quran: Satu Kerangka Konsep dalam Pendidikan Tahfiz

Islamic Governance in Darul Quran: A Conceptual Framework of Tahfiz Education

Ilhaamie Abdul Ghani Azmi¹, Asmawati Muhamad², Tengku Sarina Tengku Kasim³, Asyiqin Ab Halim⁴

¹Jabatan Syariah dan Pengurusan, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Malaysia

² Program Pengajian Islam dan Sains Gunaan, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Malaysia

³ Program Pendidikan Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Malaysia

⁴ Jabatan Sejarah dan Tamadun Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Malaysia

Progres Artikel

Diterima: 01 Jun 2022

Disemak: 23 Julai 2022

Diterbit: 1 September 2022

*Perhubungan Penulis:

Ilhaamie, A.G.A.,
Akademi Pengajian Islam,
Universiti Malaya,
Kuala Lumpur,
Malaysia.
amieazmi@um.edu.my

Abstrak: Pendidikan tahfiz merupakan salah sebuah sektor yang semakin bertapak kukuh dalam arus perdana pendidikan masa kini. Demi menyahut permintaan masyarakat yang mahukan anak mereka menghafal al-Quran, pendidikan tahfiz berkembang pesat ibarat cendawan tumbuh selepas hujan. Namun begitu, timbul beberapa isu mengenai kelemahan pendidikan tahfiz seperti keselamatan bangunan dan infrastruktur serta masalah sosial yang mana rakyat menyabtkannya dengan tadbir urus yang lemah. Tidak banyak perbincangan akademik yang menyentuh struktur tadbir urus Islam dalam pendidikan tahfiz terutamanya di peringkat persekutuan. Sehubungan itu, artikel ini cuba untuk menyediakan kerangka konsep tadbir urus Islam dalam pendidikan tahfiz terutamanya di Darul Quran. Dengan menggunakan kaedah perpustakaan, perkembangan Darul Quran dalam pendidikan tahfiz dan konsep tadbir urus dalam pendidikan tahfiz di peringkat persekutuan iaitu Darul Quran akan dikupas dalam artikel ini. Kerangka konsep pendidikan tahfiz di peringkat persekutuan juga dibangunkan di mana teori paradigm Tauhid dan Maqasid Syariah mendasari kerangka konsep ini.

Kata kunci: tadbir urus, Islam, Darul Quran, pendidikan, tahfiz

Abstract: Tahfiz education is one of the sectors that is gaining a foothold in education mainstream today. In order to respond to the demand of the community who want their children to memorize the Quran, tahfiz education is growing rapidly like mushroom growing after rain. However, there are several issues regarding to the weaknesses of tahfiz education such as the safety of the buildings and infrastructure as well as social problems which people blame on poor governance. There is not much of academic discussion that touches on the structure of Islamic governance of tahfiz education especially at the federal level. Accordingly, this article attempts to provide a conceptual framework of Islamic governance of tahfiz education especially Darul Quran. By using a library research methodology, the development of Darul Quran in tahfiz education and the concept of governance in tahfiz education at the federal level, namely Darul Quran will be discussed in this article. The conceptual framework of tahfiz education at the federal level was also developed whereby the tawhidic paradigm and Maqasid Syariah underlie this conceptual framework.

Keywords: governance, Islam, Darul Quran, education, tahfiz

Pengenalan

Al-Quran merupakan sumber utama agama Islam. Bagi menjadi seorang Muslim sejati, al-Quran merupakan kalam Allah yang perlu dihafal dan dihayati. Sekiranya tiada huffaz di negara ini, kemungkinan besar umat Islam boleh digolok gadai atau lenyap dari muka bumi ini. Baru-baru ini, terdapat khabar berita yang mengatakan bahawa adanya surah al-Quran yang telah diubah dan dimodifikasi bagi memesong akidah umat Islam. Justeru, dengan adanya para huffaz, kebimbangan akan kehilangan al-Quran dapat dihapuskan. Pada masa yang sama, umat Islam terjamin akan pengkekalan syariat Islam terutamanya di Malaysia.

Artikel ini akan membincangkan mengenai kerangka konsep tadbir urus Islam di Darul Quran. Ini disebabkan pada masa ini, ketiadaan perbincangan akademik yang menyentuh struktur tadbir urus Islam dalam pendidikan tahfiz terutamanya di peringkat persekutuan. Seperti contoh Hamidah et al. (2017) mengkaji kesan tadbir urus Islam terhadap prestasi di peringkat negeri yang mana merangkumi sekolah tahfiz samada swasta mahupun awam. Pada masa yang sama, tadbir urus pendidikan tahfiz dipertikaikan rentetan daripada kejadian kebakaran, pencabulan dan kematian yang menyebabkan imej pendidikan tahfiz tercemar dan maruah para huffaz terpalit dalam kemelut ini.

Artikel ini terbahagi kepada empat bahagian iaitu pengenalan, sorotan karya, kerangka konsep, metodologi dan rumusan. Pengenalan mengandungi latar belakang kajian, permasalahan kajian dan objektif kajian. Bahagian sorotan karya pula mengandungi perkembangan Darul Quran dalam Pendidikan tahfiz, definisi dan konsep tadbir urus Islam. Manakala bahagian kerangka konsep mengandungi pemegang kepentingan Darul Quran, teori landasan kerangka konsep seperti paradigma tauhid dan maqasid Syariah.

Sorotan Karya

Perkembangan Darul Quran dalam Pendidikan Tahfiz

Darul Quran berfungsi di bawah Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) merupakan perintis kepada penubuhan institusi pendidikan tahfiz yang pertama dan tertua di Malaysia (Nordin et al., 2018). Ia mempunyai sejarah yang panjang di mana idea penubuhan institusi pendidikan tahfiz secara formal yang pertama di tanahair telah dilontarkan oleh Perdana Menteri Malaysia pertama Almarhum Y.T.M Tunku Abdul Rahman Putra ekoran daripada majlis perasmian Masjid Negara yang dihadiri oleh Rektor Universiti Al-Azhar, Sheikh Mahmud Syaltut dalam lawatan beliau ke Malaysia (Murihah et al., 2015).

Beliau berhasrat menubuhkan satu pendidikan tahfiz secara formal "...bagi melahirkan huffaz, qurra' dan duat yang berwibawa." (Nordin et al., 2018).

Darul Quran bermula sebuah sebagai kelas pengajian dari tahun 1966 hingga 1978 yang dinamakan sebagai Kelas Pengajian Menghafaz Al-Quran dan Ilmu Qiraat (Nordin et al., 2018). Kelas pengajian ini diletakkan di bawah pengurusan Jawatankuasa Tadbir Masjid Negara dan Urusetia Majlis Kebangsaan bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia (Nordin et al., 2018). Pada peringkat awal, ia telah diikuti oleh 8 orang pelajar yang menjadi perintis kepada kelas pengajian ini yang mana ia telah dikendalikan oleh Dato' Muhammad Nor Ibrahim yang kemudiannya telah dilantik menjadi mufti negeri Kelantan pada tahun 1968 hingga 1987 (Asyiqin, 2015).

Pada tahun 1972, Kelas Pengajian Menghafaz Al-Quran dan Ilmu Qiraat telah ditukarkan nama kepada Maahad Tahfiz Al-Quran Wal Qiraat (Nordin et al., 2018). Manakala pada tahun 1979 hingga tahun 1980, Maahad Tahfiz Al-Quran Wal-Qiraat diletakkan di bawah tanggungjawab Pusat Penyelidikan, Bahagian Hal Ehwal Islam (BAHEIS), Jabatan Perdana Menteri (Nordin et al., 2018). Maahad Tahfiz Al-Quran Wal-Qiraat atau MTQ menggariskan dua objektif penubuhannya iaitu "...berperanan menghasilkan para qari yang hafiz al-Quran dan alim ilmu-ilmu al-Quran bagi memenuhi keperluan masyarakat Islam di negara ini..." dan "...menjadi pusat yang aktif dalam menggalakkan pengajaran dan pembelajaran tahfiz dalam ilmu-ilmu al-Quran dalam masyarakat (JAKIM, 2003 diambil daripada Murihah et al., 2015). MTQ kemudiannya telah dipindahkan ke Bangunan JKR 588/33, Jalan Chenderasari, Kuala Lumpur dan diletakkan di bawah tanggungjawab Institusi Dakwah dan Latihan Islam (INDAH), Bahagian Hal Ehwal Islam (BAHEIS), Jabatan Perdana Menteri hingga ke tahun 1983 (Nordin et al., 2018; JAKIM, 2021).

MTQ kemudian telah ditukarkan nama kepada Institusi Pengajian Tafsir Al-Quran atau IPTQ. Seterusnya pada tahun 1984, IPTQ telah dijadikan sebuah cawangan di Bahagian Hal Ehwal Islam (BAHEIS), Jabatan Perdana Menteri dengan memiliki struktur organisasinya yang tersendiri (Nordin et al., 2018). Pada tahun 1990, IPTQ telah mengadakan panggilan pertama pelajar perempuan ke institusi ini seramai 12 orang (Nordin et al., 2018). Tahun-tahun berikutnya, IPTQ telah ditempatkan di sebuah bangunan yang disewa di Taman Tun Dr Ismail untuk pelajar-pelajar lelaki iaitu pada tahun 1992. Pelajar-pelajar perempuan pula ditempatkan di Jalan Ledang (Nordin et al., 2018). Kemudian, pada tahun 1994, pelajar-pelajar perempuan IPTQ telah dipindahkan ke Taman Tun Dr Ismail, sementara pelajar-pelajar lelaki telah dipindahkan ke Batu 14 Sungai Semunggis, Hulu Langat, Selangor (Nordin et al., 2018). Kemudian, pada tahun 1997, IPTQ telah dinaikkan tarafnya menjadi salah

satu bahagian di Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) dan diberi nama sebagai Darul Quran (Nordin et al., 2018). Rentetan daripada kemajuan ini, Darul Quran telah ditempatkan di kampus tetap di Kompleks Darul Quran di Ampang Pecah Kuala Kubu Bharu, Selangor. Kompleks ini mempunyai kemudahan dan infrastruktur yang lebih selesa untuk kakitangan dan pelajar dan menampung jumlah pelajar sehingga 1000 orang untuk satu masa (Nordin et al., 2018).

Pada hari ini, Darul Quran terus berdiri teguh di kompleks tetapnya di Kuala Kubu Bharu, Selangor dengan objektifnya "...melahirkan huffaz (hafiz dan hafizah) yang mahir dalam pembacaan dan pengajian ilmu al-Quran dan pengajian Islam bagi memelihara kesucian dan kesahihan al-Quran serta menyelesaikan isu-isu keagamaan dalam masyarakat, melahirkan qurra' (ahli qiraat) yang mahir dalam bacaan al-Quran dan al-Qiraat dan melahirkan du'at (pendakwah), pendidik dan imam yang terlatih serta profesional melalui pengajian ilmu-ilmu al-Quran dan pengajian Islam" (JAKIM, 2021). Manakala visi Darul Quran ialah melahirkan generasi Al-Quran yang bertaqwa, berilmu dan bermanfaat kepada pembangunan negara dan ummah, misinya pula untuk mendidik dan melatih pelajar dalam bidang tahfiz al-Quran, Qiraat dan Ulum Islamiyyah. Darul Quran berpegang kepada falsafahnya iaitu "...jalanan antara Hizf Al-Quran dan Ulum Islamiyyah serta akhlak mahmudah pemangkin ke arah membentuk huffaz yang cemerlang dan ummah yang dinamik." (JAKIM, 2021).

Darul Quran turut menawarkan pelbagai program pengajian tahfiz dari peringkat Ijazah Sarjana Muda hingga ke peringkat sijil. Antaranya Ijazah Sarjana Muda Pengajian Quran dan Sunnah dengan Kepujian secara kerjasama dengan Universiti Sains Islam Malaysia (USIM) yang telah bermula dari tahun 2009. Selain itu, turut ditawarkan Diploma Tahfiz al-Quran dan Al-Qiraat, Pensijilan Tahfiz al-Quran JAKIM-IIUM dan Sijil Asas Tahfiz al-Quran. Program Sijil Asas Tahfiz al-Quran agak unik kerana ia hanya dibuka kepada orang kelainan upaya (OKU) penglihatan, golongan muaalaf atau saudara baru, pribumi Sabah dan Sarawak, etnik keturunan orang asal atau asli dan pelajar luar negara yang merupakan minoriti Muslim (JAKIM, 2021).

Perkembangan Darul Quran dalam pendidikan tahfiz di Malaysia dilihat agak memberangsang dan terdapat kemajuan dari sudut prasarana dan program-program yang ditawarkan. Keadaan ini bertepatan dengan kedudukan Darul Quran sebagai institusi pendidikan tahfiz yang pertama dan tertua di Malaysia.

Definisi dan Konsep Tadbir Urus Islam

Tadbir urus didefinisikan sebagai satu proses mengurus, mengarah, mengawal, meregulasi, bertanggungjawab, merancang dan melaksanakan operasi

sesuatu institusi. Aktiviti tadbir urus meliputi pembuatan keputusan, siapa yang membuat keputusan dan sumber apa yang digunakan untuk melaksanakan tadbir urus. Tujuan tadbir urus ialah untuk memastikan operasi institusi menepati peraturan, perundangan, piawai dan jangkaan komuniti mengenai akauntabiliti, ketelusan dan keadilan. Objektif tadbir urus ialah untuk memaksimumkan prestasi institusi dan penyampaian hasil kepada pemegang kepentingan (Hamidah et al., 2017). Namun begitu, tadbir urus Islam adalah berpaksikan Syariah atau perundangan Islam di mana Quran dan Hadith merupakan landasan utama bagi kesemua aspek pentadbiran dan tadbir urus (Rahayati et al., 2020). Justeru, tujuan tadbir urus Islam ialah untuk mencari keredaan Allah SWT (mardatillah) dan kejayaan di dunia dan akhirat yang mana dikenali sebagai *al-falah*.

Tadbir urus yang baik meliputi lapan ciri iaitu ketelusan, akauntabiliti, disiplin, keberkesanan, bebas, tanggungjawab, keadilan dan tanggungjawab sosial (Chibanda, 2016). Namun begitu, menurut Malik (2018), ciri tadbir urus yang baik ialah penglibatan semua pihak dalam pembuatan keputusan, keputusan bersama dibuat oleh pihak-pihak terlibat, akauntabiliti setiap pihak terlibat, ketelusan pihak terlibat dalam pembuatan keputusan dan perlaksanaannya, responsif pihak pembuatan dan pelaksanaan keputusan, proses yang efektif dan efisien, ekuiti bersama setiap pihak dan keluhuran undang-undang.

Dalam Islam, sifat akauntabiliti ini terhasil dengan menekankan sifat amanah sebagaimana yang telah difirmankan Allah SWT. "Wahai orang-orang yang beriman! Janganlah kamu mengkhianati (amanah) Allah SWT dan Rasul-Nya dan (janganlah) kamu mengkhianati amanah-amanah kamu, sedang kamu mengetahui (salahnya)" (al-Anfal, 8:27)

Menurut Muhammad Firdaus (2017), objektif tadbir urus yang baik ialah untuk memastikan keadilan ditegakkan, mencegah rasuah dan mengekang salah laku. Bagi memastikan warga organisasi dapat membudayakan nilai-nilai Islam iaitu nilai mahmudah bagi mengekang nilai mafsadah maka buku panduan nilai perlu disediakan dan diedarkan kepada semua ahli organisasi.

Kerangka Konsep Tadbir Urus Islam Dalam Pendidikan Tahfiz

Kerangka konsep tadbir urus Islam dalam pendidikan tahfiz mencakupi pemegang kepentingan Darul Quran yang mana terdiri daripada dalaman dan luaran.

Pemegang Kepentingan Tadbir Urus Darul Quran

Terdapat dua jenis pemegang kepentingan Darul Quran iaitu pemegang kepentingan dalaman dan luaran.

Pemegang kepentingan dalaman Darul Quran terdiri daripada warga kerja Darul Quran yang mana merangkumi ahli Lembaga, sidang penasihat, pengurusan, pentadbiran dan akademik. Manakala pemegang kepentingan luaran Darul Quran terdiri daripada pelajar, ibu bapa kepada pelajar yang mengikuti pengajian Program Diploma, Ijazah dan Persijilan samada di Darul Quran atau di rangkaian Darul Quran di seluruh negara, alumni Darul Quran, JAKIM dan Yang Dipertua Agung (Hamidah et al., 2017). Kedua-dua jenis pemegang kepentingan ini mempunyai dan memainkan peranan penting dalam tadbir urus Darul Quran.

Teori Yang Melandasi Kerangka Konsep

Terdapat dua teori yang melandasi kerangka konsep kajian ini iaitu paradigma tauhidik dan maqasid Syariah.

1. Paradigma Tauhidik

Berdasarkan kepada ontologi dan epistemologi Islam, isu tadbir urus dalam pendidikan tahfiz akan dibincangkan dengan menggunakan kerangka pemikiran yang meliputi pandangan Islam, *Islamic worldview* sebagai landasan kepada semua umat Islam untuk memikirkannya. Justeru, paradigma tauhidik akan dibincangkan, di mana ia merupakan asas utama yang membentuk pandangan dunia umat Islam. Sebagai satu pendekatan Islam, paradigma Tauhidik yang bersifat universal mampu menjadi panduan dan diamalkan dalam kepimpinan bagi menghasilkan persekitaran organisasi dan pekerjaan yang sejahtera, selaras dengan fitrah manusia.

Paradigma tauhidik berkait rapat dengan tiga konsep utama iaitu hubungan dengan Allah (*Hablun minnallah*), hubungan dengan manusia (*Hablun minnanas*) dan hubungan dengan makhluk yang lain.

Hablun Minnallah

Menurut ontologi ilmu Islam, keseluruhan kehidupan muslim adalah berpaksikan konsep tauhid, iaitu mengesakan Allah SWT dan menolak sebarang unsur kesyirikan. Dari segi bahasa, tauhid adalah kalimah ‘*masdar*’ dari wazan *taf’il* iaitu *wahhada* (menyatukan), *yuwahhidu* (kekal satu) dan *tauhidaan* (mengesakan atau mengatakan satu) (Ibrahim, 1999).

Konsep tauhid meletakkan hubungan manusia dengan Tuhan sebagai vertikal. Manusia sebagai hamba ciptaan Allah, manakala Allah sebagai yang Maha Pencipta sekian alam. Kemudian daripada pemahaman konsep “kehambaan” ini, diciptakan manusia dengan tujuan sebagai khalifah, yang bertanggungjawab untuk mengabdikan diri kepadaNya dan memakmurkan dunia.

Tugas khalifah ini dikaitkan dengan konsep ‘*ubudiyah*’ manusia kepada Allah (Malik, 2018).

Tauhid juga berkait rapat dengan unsur pembentukan dan perkembangan individu Muslim oleh Yang Maha Pencipta, iaitu sebagai asas kehidupan dan roh dalam menentukan gelagat dan tindakan dalam kehidupan sama ada berbentuk positif ataupun negatif. Dengan kata lain, konsep ini berhubung rapat dengan kesedaran manusia mengenai asal usul kewujudannya di bumi ini. Oleh itu, paradigma tauhid ini menekankan tentang falsafah kewujudan seseorang yang perlu dikaitkan dengan tujuan jadinya iaitu untuk mengabdikan diri kepada Allah. Justeru, segala aktiviti kepimpinan dalam menuju matlamat sesebuah organisasi harus mengambilkira bagaimana matlamat tauhid ini tidak tersasar, di samping tercapainya kualiti dan kejayaan organisasi sebagaimana yang dikehendaki oleh organisasi.

Hablun Minnanas

Paradigm tauhidik berkait rapat dengan konsep hubungan sesama manusia. Konsep ini berhubung dengan kejadian manusia sebagai khalifah di muka bumi, yang membawa gaya kepimpinan Islam dalam menterjemahkan kehebatan Islam, keunikan akhlak dan yang mampu menjadi contoh ikutan terbaik kepada masyarakat seluruhnya. Justeru, tugas sebagai khalifah menuntut sistem kepimpinan yang membawa bersama sifat-sifat mahmudah dalam menjalankan kerja di sesebuah organisasi dan berhubung sesama rakan sekerja dengan baik dan positif berlandaskan pandangan Islam.

Sebagai pemimpin, paradigma tauhid membantu mereka untuk sentiasa bersifat memberi kebaikan kepada orang lain atau *amal ma’aruf*. Menurut al-Qardawi (2007), *ma’aruf* meliputi kebaikan (*khayr*), kebenaran (*birr*) dan sesuatu yang sah (*halal*) yang mana akan mendapat ganjaran pahala bagi pelakunya.

Konsep kepimpinan berasaskan tauhid sesama manusia ini dapat membantu memberi kekuatan dan kelebihan dalam berorganisasi di mana tahap dan kualiti dalam membuat sesuatu keputusan dan tindakan adalah berdasarkan keimanan. Malah konsep kepimpinan berasaskan tauhid inilah yang menjadi rahsia kehebatan kepimpinan Islam yang terdapat dalam sirah kepimpinan Rasulullah SAW dan para sahabat.

Sebagai contoh, Islam memandang erti ‘persamaan’ taraf dan hak sesama manusia sebagai makhluk Tuhan, solidariti sejagat sesama manusia dan konsep *ukhuwwah* (persaudaraan) sesama Muslim seaqidah, dan juga kebebasan asasi bagi setiap warga, sebagai sebahagian daripada intipati kefahaman tauhid (Iqbal, 1974).

Justeru, menurut paradigm tauhidik ini, tadbir urus yang positif dapat membentuk pengharmonian di antara unsur moral dan spiritual di dalam kerangka nilai yang

bercorakkan model, sistem, pengamalan dan juga budaya politik umat Islam (Malik, 2018).

Kesimpulannya, menurut paradigma tauhidik, kepelbagaian bentuk hubungan seseorang individu adalah berkisar kepada konsep tauhid. Justeru, melalui pengaplikasian paradig tauhidik ini dalam tadbir urus, segala idea, model dan sistem ekonomi yang dicipta dan dihasilkan umat Islam akan berpenghujung dengan landasan keimanan. Ini kerana paradigma tauhid ini menghubungkan dengan keyakinan seseorang individu terhadap konsep ke-Esaan Allah. Ini bersesuaian dengan apa yang ditegaskan oleh Al-Qardawi (1993) iaitu konsep tauhid seseorang berkait rapat dengan tiga elemen utama iaitu iman (kepercayaan), ilmu (pengetahuan) dan amal (perlakuan).

2. Maqasid Syariah

Para Fuqaha' membincangkan konsep Maqasid Syari'ah dalam sebuah perspektif yang menzahirkan Islam sebagai sebuah agama yang membawa kebaikan dan kemaslahatan kepada manusia. Sebagaimana yang dipetik daripada Al-Syatibi (1998), berdasarkan mesej yang terkandung di dalam Surah al-Anbiya', 21:107 yang bermaksud, "Dan tiadalah Kami mengutuskan engkau (wahai Muhammad), melainkan untuk menjadi rahmat bagi sekalian alam," mengukuhkan lagi misi kerasulan Muhammad SAW ke dunia untuk menyampaikan risalah Islam yang berlandaskan kebaikan (*maslahah*) dan menghindari keburukan (*mafsadah*). Sarjana Muslim kontemporari telah merumuskan dua aspek tersebut sebagai asas definisi Maqasid al-Syari'ah. Menurut Ibn 'Asyur (1998), Maqasid Syariah merujuk kepada pengertian yang tersirat dalam rahsia syariat Islam secara keseluruhan atau sebahagian besar daripada proses pensyariatannya. 'Alal al-Fasi (1966) turut mendefinisikan Maqasid Syari'ah membawa maksud objektif yang datang dari syariah dan rahsia-rahsia yang diletakkan oleh pembuat syariah (Allah SWT) bagi setiap hukum-hakamnya. Al-Raysuni (1995) merumuskan kedua-dua definisi tersebut sebagai matlamat yang ditentukan oleh syariat Islam untuk kepentingan manusia. Kesimpulannya, Maqasid Syariah mengandungi objektif tertentu dalam penentuan sesuatu hukum yang bersifat untuk "menarik kebaikan dan menolak kemudaratan" dalam pensyariatannya sesuatu hukum taklif.

Sebagaimana yang dibincangkan di atas, Maqasid Syari'ah menggariskan elemen yang membawa kepada *maslahah* perlu diberi perhatian manakala perkara yang berunsur *mafsadah* pula perlu diawasi dalam usaha menetapkan sebarang keputusan yang berasaskan syariat. Eratnya hubungan Maqasid Syari'ah dalam pentadbiran negara turut mewarnai kebanyakan definisi Siyasah Syar'iyah. Misalnya, Taj (1995) mendefinisikan Siyasah Syar'iyah sebagai hukum-hukum atau peraturan yang

mengatur perjalanan pentadbiran negara dan rakyat, di mana ia hendaklah bertepatan dengan ruh syariah, selaras dengan usul kulliyah, seterusnya dapat mencapai objektif kemasyarakatan, walaupun hukum-hukum itu tidak disebut secara langsung oleh nas-nas al-Quran dan al-Sunnah. Maqasid Syariah sangat penting dijadikan sebagai suatu panduan atau metode bagi merancang pembangunan negara dan menggubal polisi-polisi pentadbiran yang selaras dengan kehendak syarak.

Fuqaha turut membahagikan Maqasid Syariah kepada beberapa kategori. Al-Yubi (1998) menyatakan tahap kepentingan atau masalah yang hendak dijaga dalam Syariat Islam terbahagi kepada tiga teras utama, iaitu i) objektif untuk menjaga kepentingan hidup (*maqasid daruriyyah*), ii) objektif untuk menjaga keperluan hidup (*maqasid hajiyyah*) dan iii) objektif untuk menjaga kemewahan hidup (*maqasid tahsiniyyah*). Di bawah maqasid daruriyyah, fuqaha, lazimnya menyenaraikan lima prinsip asas yang dinamakan *kulliyah al-khamsah* iaitu kepentingan menjaga agama, nyawa, akal, harta dan keturunan, yang menjadi elemen asas kepada penerusan hidup manusia itu sendiri.

Sebagai rumusan, tadbir urus sesebuah organisasi dan institusi yang berasaskan garis panduan Maqasid Syariah dapat melahirkan program-program pembangunan dan pendidikan masyarakat yang memenuhi kepentingan nilai-nilai asas kehidupan secara holistik. Polisi-polisi yang diterapkan juga dapat menjamin kesejahteraan semua pihak kerana intipati Maqasid Syariah itu sendiri adalah untuk mencapai kemaslahatan hidup manusia. Sejarah Islam telah membuktikan bahawa, Khulafa' al-Rasyidin yang mengamalkan urus tadbir berlandaskan Maqasid Syariah telah melakar kejayaan dalam kepimpinan mereka dengan mengisi program pembangunan negara dan penyusunan masyarakat secara telus dan berintegriti.

Metodologi

Artikel ini membincangkan kerangka konsep tadbir urus Islam pendidikan tahfiz di Darul Quran. Justeru, metodologi kajian lebih tertumpu kepada kajian perpustakaan di mana sumber sekunder diperolehi daripada makalah seperti artikel jurnal, buku, bab buku, kertas kerja persidangan, surat khabar dan dokumen serta video.

Kesimpulan

Islam berpaksikan kepada keadilan, akauntabiliti dan ketelusan. Justeru, tadbir urus Islam tidak bercanggah dengan tadbir urus konvensional. Malah, ia lebih baik kerana berlandaskan syariat Islam seperti al-Quran dan as-Sunnah. Dengan berteraskan paradigma tauhid dan Maqasid Syariah, tadbir urus Islam adalah lebih baik dan lebih mantap daripada tadbir urus konvensional. Ini

disebabkan pemegang kepentingan dalaman dan luaran akan bertindak lebih adil, telus dan akauntabel kerana mereka mementingkan hubungan mereka dengan Allah, manusia dan alam. Hasilnya, imej sesebuah institusi akan sentiasa terjaga dan terpelihara daripada sebarang masalah seperti keselamatan dan sosial.

Rujukan

- Abd Halim, M. N., Abdullah, A. G., & Abu Bakar, M. (2019). Paradigma tauhid dalam kepimpinan Islam: Suatu ulasan. *Journal of Humanities, Language, Culture and Business*, 3(12), 125-139.
- Al-Syatibi, A. M. I. M. (1998). *al-Muwafaqat fi Usul al-Syari'ah*. Bayrut: Dar al-Ma'rifah.
- Al- Raysuni, A. (1995). *Nazariyat al-Maqasid 'inda al-Imam al-Syatibi*. Virginia: The International Institute of Islamic Thought, 19.
- Alal al-Fasi, (1966). *Maqasid al-Syari'ah al-Islamiyyah wa Makarimuha*, Rabat: Matabi' al-Risalah, 3.
- Al-Qardawi, Y. (1993). *Pengertian tauhid*. Kuala Lumpur: Pustaka Salam Sdn. Bhd.
- Al-Qardawi, Y. (2007). *Al-halal wa-al-haram fi al-Islam* (The lawful and the prohibited in Islam). Al-Qahirah: Maktabat Wahbah.
- Al-Yubi, M. S. (1998). *Maqasid al-Syari'ah al-Islamiyyah wa Silatuha bi al-Adillah al-Syar'iyah*, Riyad: Dar al-Hijrah li al-Nasyr wa al-Tawzi'.
- Asyiqin, A. H. (2015). Tuan Guru Dato' Haji Muhammad Nor Penambang: Peranan dan Sumbangannya dalam Institusi Fatwa di Kelantan. *Jurnal al-Tamaddun*, 10(1), 19-28. <https://ejournal.um.edu.my/index.php/JAT/article/view/8682/6172>
- Chibanda, M. (2009). *Institutional And Governance Factors Influencing The Performance Of Selected Smallholder Agricultural Cooperatives In Kwazulu-Natal, South Africa*. Unpublished Master of Science (Agricultural Economics), University of KwaZulu-Natal, Pietermaritzburg.
- Hamidah, B., Mohd Yassir, J., Maheran, K. & Abd Halim, M. N. (2017). *An Overview Of Governance And Accountability Of Tahfiz Institutions In Malaysian: Religious Councils Perspective*. SHS Web of Conferences 36, 00028.
- Ibn 'Asyur, M. A. (1998). *al-Syaykh Muhammad al-Tahir Ibn 'Asyur wa Kitabuhu Maqasid al-Syari'ah al-Islamiyyah*. t. t.: al-Basa'ir.
- Ibrahim, M. T. (1999). *Konsep tauhid dan sifat-sifat Allah menurut Ibn Qayyim Al-Jawziyyah*, Tesis Sarjana, Universiti Malaya
- Iqbal, S. M. (2008). *An Islamic perspective on governance*. Chentelham: Edward Elgar Publishing Limited.
- Laman Web Rasmi Darul Quran, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) (2021, April 12), diambil daripada <http://www.darulquran.gov.my/xs/page.php?id=4>
- Malik, M. (2018). Pendekatan tawhidik di dalam tatakelola kerajaan yang baik (Good Governance): Satu Analisa Konseptual. *Ulum Islamiyyah Journal*, 24(August), 31-42.
- Muhammad Firdaus, Z. (2017). *Kajian Pelaksanaan Sistem Pengurusan Kualiti Berteraskan Syariah MS 1900 di Darul Quran, JAKIM*. Disertasi Ijazah Sarjana, APIUM: KL.
- Murihah, A., Abdul Hafiz, A., Arieff, S. R. & Mohd Faez, I. (2015, Oktober). *Pendidikan Tahfiz di Malaysia: Satu Sorotan Sejarah*. Research Gate. https://www.researchgate.net/publication/287647511_Pendidikan_Tahfiz_di_Malaysia_Satu_Sorotan_Sejjarah
- Nordin, A., Muhammad Toriq, Y., Yusri, C, Shahidah, S., Nor Hayati, A. L., Sukhairu, S. & Abdul Razak, M. Z. (2018). *Perkembangan Pendidikan Tahfiz: Darul Quran Perintis Dinamik*. JAKIM.
- Rahayati, A., Syahiza, A., Roshima, S., Azlindawati, H. & Shaamila, S. (2020). Development of Framework for Good Governance Index for Mosques in Kedah. *Critical Review*, 7(19), 9343-9348.
- Taj, A. R., (1995). *al-Siyasah al-Syar'iyah wa al-Fiqh al-Islami*. Kaherah: al-Azhar.